

Nadzor in sankcioniranje prekrškov v zvezi z orožjem v Republiki Sloveniji – študije primerov in predlogi za prihodnjo ureditev

Martin Muženič, Bojan Tičar

Namen prispevka:

Prispevek je namenjen predvsem strokovnemu bralcu, ki ga naslovna tematika zanima. Bralec se lahko seznani, kako deluje slovenski pravni red na področju prekrškovne ureditve orožja v Sloveniji in primerjalno v direktivah Evropske unije (EU). Uporabnost prispevka je v nekaterih predlogih za dopolnitev in izboljšave slovenske zakonodaje o orožju.

Metode:

Članek temelji na deskriptivni in analitični metodi ter jezikovni razlagi relevantnih predpisov Republike Slovenije in predpisov EU. Avtorja od pravnih metod uporabljata jezikovno in teleološko metodo pri opredeljevanju *ratia legis* predpisov ter primerjalno metodo pri komparaciji slovenske in tuje ureditve. Prikazana je ureditev v Sloveniji, Italiji in Hrvaški skozi prizmo ureditve EU.

Ugotovitve:

Že od nekdaj velja, da je urejanje pravic in obveznosti v zvezi z orožjem izredno občutljivo področje. Razširjeno je namreč stališče, da je orožje že po svoji naravi nevarna stvar, ki lahko pomeni neposredno nevarnost za življenje, zdravje in varnost ljudi ter javnega reda. Prav varovanje teh vrednot pa je osnovni namen Zakona o orožju. Slednji sicer temelji na »Direktivi Sveta z dne 18. junija 1991 o nadzoru nabave in posedovanja orožja (91/477/EGS)« (1991) in njenih kasnejših spremembah. Namen direktive je vzpostaviti kar se da poenoteno orožno zakonodajo držav članic EU.

Omejitve/uporabnost raziskave:

V prispevku so tako predstavljene kršitve orožne zakonodaje (imamo le en zakon s podzakonskimi predpisi) in oblike formalnega institucionaliziranega nadzora, v smislu obravnave (pristojnih organov) in sankcioniranja kršitev v zvezi z orožjem. S predstavitvijo primerov iz sodne prakse avtorja v prispevku prikažeta dejansko, življenjsko obravnavo prepovedanih ravnanj na področju orožja. Navkljub prej omenjeni direktivi so razlike med državami članicami EU glede pravne ureditve materije orožja še vedno precejšnje. To osvetljuje tudi

primerjalnopravni vidik ureditve orožja ter nadzora in sankcioniranja prekrškov v zvezi z orožjem v naših sosednjih državah, tj. v Republiki Italiji in Republiki Hrvaški.

Praktična uporabnost:

Prispevek je praktično uporaben za strokovne bralce kot tudi za študente Fakultete za varnostne vede na podiplomskem in doktorskem študiju. Opredelitve kategorialnega aparata prekrškovnega prava o orožju so korektne in sodobne, zato prispevajo k večanju znanja na tem področju.

Izvirnost/pomembnost prispevka:

Prispevek je pregledni znanstveni članek, zato je njegova izvirnost omejena. Avtorja na novo ne postavljata znanstvenih spoznanj, pač pa povzemata in primerjalno opredeljujeta tisto, kar je že urejeno. Izvirna vrednost prispevka je v tem, da avtorja postavljata pojme v berljiv in lahko razumljiv kontekst, ki si jih bo bralec zapomnil.

UDK: 351.753(497.4)(497.5)(450)

Ključne besede: nadzor nad orožjem, prekrški, primerjalnopravna ureditev, Slovenija, Italija, Hrvaška

The control and sanctioning of minor offences involving weapons in the Republic of Slovenia – a case study and suggestions for future regulation**Purpose:**

The article is primarily aimed at expert readers who are interested in the topic. Readers can learn of the legal order in the field of minor offences involving weapons in the Republic of Slovenia and of its comparative aspects regulated in EU directives. The article is applicable in that the authors present several suggestions for changes to Slovenian weapons legislation.

Design/Methods/Approach:

The article applies descriptive and analytical methods as well as linguistic interpretation of the relevant regulations in the Republic of Slovenia and the EU. In defining the ratio legis of the regulations, the authors apply linguistic and teleological legal methods, while in conducting a comparative analysis of Slovenian and foreign regulation they apply a comparative legal method. The legal regulation in Slovenia, Italy, and Croatia is presented through the prism of the relevant EU regulation.

Findings:

The regulation of rights and obligations with reference to weapons has always been an extremely sensitive area. It is a generally accepted view that, by their nature, weapons are dangerous objects that can pose a direct threat to the life, health, and security of people and public order. Protection of these values is a fundamental objective of the Slovenian Weapons Act. The Act is based on Council Directive 91/477/EEC of 18 June 1991 on control of the acquisition and

possession of weapons and its subsequent amendments. The objective of the Directive is to ensure that the EU member states establish weapons legislation that is as harmonised as possible.

Limitations/Implications:

The article discusses violations of weapons legislation (in Slovenia there is only one statute and several implementing regulations regulating this area) and the types of formal institutionalised control concerning how the competent authorities deal with and sanction violations concerning weapons. The authors present the actual treatment of criminal conduct in the field of weapons by presenting selected cases from the relevant case law. Regardless of the above-mentioned Directive, the differences between the Member States of the EU regarding the legal regulation of weapons are still substantial. This is further highlighted by means of a comparative analysis of the regulation of weapons and the control and sanctioning of minor offences concerning weapons in the countries neighbouring Slovenia, i.e. the Republic of Italy and the Republic of Croatia.

Practical Implications:

The article has practical value for expert readers as well as students of the Faculty of Criminal Justice and Security at the M.A. and Ph.D. postgraduate levels. The definitions of categorical apparatuses of minor offence law involving weapons are appropriate and modern and therefore they contribute to greater expertise in this area.

Originality/Value:

The article is a review article and therefore its originality is limited. The authors do not provide new scientific findings but summarise and compare what is already regulated. The originality of the article lies in its form, i.e. the authors present the concepts in a context that is readable and easy to remember.

UDC: 351.753(497.4)(497.5)(450)

Keywords: control of weapons, minor offences, comparative regulation, Slovenia, Italy, Croatia

1 UVOD

Vprašanje regulacije oboroževanja posameznika velja za izredno zapleteno in kompleksno materijo. Orožje je namreč nevarna stvar, ki ob nepravilni uporabi oziroma zlorabi lahko pomeni neposredno grožnjo varnosti ljudi. »Zakon o orožju« (»ZOro-1«, 2000) zatorej ureja pravice in obveznosti posameznikov, pravnih oseb in samostojnih podjetnikov posameznikov v zvezi z orožjem, z namenom varovanja življenja, zdravja in varnosti ljudi ter javnega reda. Tratar (2009) pri tem opozarja, da so prekrški opredeljeni kot kršitev javnega reda oziroma družbene discipline ali druge družbene vrednote. Prispevek se osredotoča na prikaz kršitev določil »ZOro-1« (2000) in naloge pristojnih prekrškovnih organov skozi prizmo prekrškovnega prava oziroma prekrškovnega postopka.

Batis (2003) ugotavlja, da je orožje v vseh družbenih skupnostih tisto sredstvo, ki ga država poskuša čim bolj normativno urediti. Orožje namreč ni zgolj sredstvo oziroma predmet, s katerim naj bi se zagotavljala varstvo in obramba družbene

skupnosti ter posameznika, ampak je hkrati tudi sredstvo za napad in s tem priložnost za nekontrolirano širjenje nasilja. Učinkovit nadzor nad orožjem je zato izrednega pomena.

Vsaka država ima svojo specifiko pri regulaciji civilnega orožja in določanju pogojev za njegovo nabavo, posest in nošenje (Muženič, 2018). Po Kocjančiču (2014) sta v svetu na normativnem področju urejanja, proizvodnje, prometa in posesti civilnega orožja predvsem dva, povsem različna, zgodovinsko pogojena koncepta. Anglosaški koncept daje posamezniku pravico do oboroževanja in ima svoj izvor v ustavni pravici do učinkovite samoobrambe. Evropski koncept pa obravnava posest orožja kot privilegij. Ta koncept izhaja iz narave orožja in dejstva, da država s pomočjo svojih institucij skrbi za državno varnost, javni red in mir, varnost posameznika, varnost premoženja itd. Omenjene okoliščine pa predstavljajo tudi temeljni pogoj za obstoj urejene in demokratične družbe.

Na splošno velja, da je v EU sfera orožnega prava v pristojnosti nacionalnih zakonodajalcev posameznih držav članic. Države članice tako same, s svojo lastno zakonodajo različno urejajo pogoje za nabavo, posest, nošenje in promet z orožjem, strelivom in eksplozivnimi snovmi kakor tudi glede izvajanja nadzora nad orožjem oziroma nad orožno zakonodajo. Kljub temu pa je na tem področju na nivoju EU sprejetih nekaj ključnih predpisov, ki določajo minimalne skupne pogoje za nabavo, posest in nošenje orožja, minimalno uskladitev in določene tehnične vidike orožnega prava. Ti predpisi so zlasti Evropska konvencija o nadzoru nad pridobitvijo in posestjo strelnega orožja posameznikov (»Zakon o ratifikaciji Evropske konvencije o nadzoru nad pridobitvijo in posestjo strelnega orožja posameznikov (MEKNSO)«, 2000), sestavljena 28. junija 1978 v Strasbourgu, »Direktiva Sveta z dne 18. junija 1991 o nadzoru nabave in posedovanja orožja (91/477/EGS)« (1991), »Direktiva 2008/51/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. maja 2008 o spremembah Direktive Sveta 91/477/EGS o nadzoru nabave in posedovanja orožja« (2008) ter »Direktiva (EU) 2017/853 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. maja 2017 o spremembi Direktive Sveta 91/477/EGS o nadzoru nabave in posedovanja orožja« (2017).

Če torej velja, da prevladujoči evropski koncept obravnava posest orožja kot privilegij in ne kot pravico ter narekuje, da se nad orožjem izvaja razmeroma strog nadzor, je paradigma glede posesti orožja, ki velja denimo v Združenih državah Amerike (ZDA), diametralno nasprotna. Pravica posedovati in nositi orožje je namreč v ZDA nič manj kot ustavna kategorija, ki izhaja iz drugega amandmaja iz leta 1791 k ameriški ustavi (Jaklič in Toplak, 2005). Nadzor državnih organov nad nabavo, posestjo in nošenjem orožja pa je zelo ohlapen, razlikuje se sicer glede na posamezno zvezno državo, vendar nekega pravega, sistematičnega nadzora dejansko ni. To potrjuje tudi DeGrazia (2014), ki navaja, da *Firearms Owners Protection Act* iz leta 1986 prepoveduje vzpostavitev nacionalnega registra lastnikov orožja, kar je za naše (evropsko) dojemanje orožja popolnoma nedojemljivo.

Batis (2003) posebej poudarja, da razmere, v katerih ni učinkovitega nadzora nad orožjem, vplivajo med drugim tudi na obseg in pojavnost kriminalitete ter na kršitve javnega reda in miru v državi. Posledično tudi naraščajo nevarnejše in nasilnejše oblike deliktov, pri izvrševanju dejanj pa je organiziranost in

profesionalnost kriminalcev boljša ter uporaba oziroma zloraba orožja za razna kazniva ravnanja pogostejša. Vse to pa povzroča naraščanje vznemirjenosti, strahu in občutka ogroženosti med ljudmi. Do zlorab in nepravilnosti prihaja tudi pri legalni uporabi, nošenju in posesti orožja fizičnih in pravnih oseb. Nepravilnosti in zlorabe so tako neposredna posledica slabega nadzora, neustrezne hrambe kot tudi neupoštevanja normativnih predpisov s področja orožja. Pri tem prihaja do raznih nezgod in poškodb s strelnim orožjem. Neredki so tudi primeri, ko imajo orožje v legalni posesti posamezniki, ki ne izpolnjujejo (več) predpisanih zakonskih pogojev za posest orožja. Prav pri odpravi takih anomalij se kot nepogrešljivo pokaže tesno sodelovanje policije in upravnih enot z ostalimi nadzornimi organi, pristojnimi za izvajanje nadzora nad orožjem.

Evropski parlament in Svet EU sta sprejela omenjeno »Direktivo (EU) 2017/853 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. maja 2017 o spremembi Direktive Sveta 91/477/EGS o nadzoru nabave in posedovanja orožja« (2017). Države članice so bile dolžne novo direktivo do 14. septembra 2018 upoštevati in le-to uvesti oziroma implementirati v nacionalne pravne rede. Slovenskemu zakonodajalcu implementacija direktive do danes še ni uspela, zlasti zaradi odstopa vlade Mira Cerarja marca 2018 in razpisa predčasnih volitev. V obrazložitvi razlogov za spremembe in dopolnitve ZOro-1 (Republika Slovenija – E-uprava, 2018) je navedeno, da ti temeljijo predvsem na sprejetju Direktive (EU) 2017/853 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. maja 2017 o spremembi Direktive Sveta 91/477/EGS o nadzoru nabave in posedovanja orožja, katere cilj je vzpostavljane ravnovesja med obveznostjo zagotavljanja določenega prostega pretoka nekaterih vrst strelnega orožja na območju EU na eni strani in potrebo po nadzoru tega prostega pretoka z določenimi varnostnimi zagotovili, prilagojenimi navedeni vrsti proizvodov, na drugi strani. Namen »Direktive (EU) 2017/853 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. maja 2017 o spremembi Direktive Sveta 91/477/EGS o nadzoru nabave in posedovanja orožja« (2017) je nadaljnje izboljšanje nekaterih vprašanj iz »Direktive Sveta z dne 18. junija 1991 o nadzoru nabave in posedovanja orožja (91/477/EGS)« (1991), predvsem: spremenjena kategorizacija orožja, boljši nadzor trgovine s strelnim orožjem, večja sledljivost strelnega orožja, ukrepi v zvezi z onesposobitvijo in ponovno usposobitvijo ali predelavo strelnega orožja, strožja pravila za nabavo in posedovanje strelnega orožja, prepoved civilne uporabe najnevarnejših strelnih orožij ter izboljšanje izmenjave ustreznih informacij med državami članicami EU. Države članice morajo tako okrepiti nadzor na področju orožja.

Predlog nove direktive je dodobra vznemiril lastnike orožja, zbiralce, športne strelce, lovce, skratka vse, ki so lastniki orožja ali se ukvarjajo z dejavnostjo orožja. Glavni namen nove direktive naj bi sicer bil v zmanjševanju zlorab orožja v kriminalne oziroma teroristične namene (Muženič, 2018). Pri tem pa Krobe (2016) polemčno (in povsem upravičeno, op. M. M.) navaja, da nova direktiva očitno dela red na področju posedovanja legalnega orožja, medtem ko se kritičnega področja, ki mu rečemo področje nelegalnega orožja, sploh ne dotakne. Direktiva tako neposredno posega v napačno populacijo.

2 ORGAN, PRISTOJEN ODLOČATI V POSTOPKIH, POVEZANIH Z URESNIČEVANJEM PRAVIC IN DOLŽNOSTI V ZVEZI Z OROŽJEM

Če so morda prisotne določene dileme glede pravilne umestitve materije prekrškov, ni nikakršnega dvoma, da sodi materija orožja na področje upravnega prava. Orožne listine in odločbe v upravnem postopku, ki so povezane z uresničevanjem pravic in dolžnosti, tako že od samega sprejema »ZOro-1« (2000), izdaja krajevno pristojna upravna enota, upravna enota, na območju katere ima oseba stalno prebivališče ali sedež. Govorimo torej o pristojnem organu.

Po prvotni različici »ZOro-1« (2000), pred novelama iz let 2004 in 2009, je imela upravna enota nekoliko širše pristojnosti, kot jih ima po zdaj veljavni ureditvi, saj je bila pristojna tudi za nadzorstvene ukrepe na področju »ZOro-1« (2000). Konkretizacija nadzorstvene pristojnosti upravne enote je bila določena v 80. členu »ZOro-1« (2000), po katerem sta nadzorstvo nad izvajanjem določil zakona opravljala ministrstvo, pristojno za notranje zadeve, in pristojni organ – upravna enota. Drugi odstavek 80. člena »ZOro-1« (2000) je natančneje opredeljeval nadzor pristojnega organa, pri čemer sta imela pri izvrševanju nadzora ministrstvo, pristojno za notranje zadeve, in pristojni organ pravico, da pri pravnih osebah in podjetnikih, ki posedujejo orožje, se ukvarjajo s prometom orožja ali dejavnostjo strelišča, pregledata skladišče orožja in streliva ter druge kraje, kjer je shranjeno orožje in strelivo, izvedeta pregled predpisanih evidenc in ostalo dokumentacijo, ki se nanaša na orožje in strelivo, na kupce orožja in streliva ter na osebe, ki jim je bilo orožje zaupano. Ta pristojnost je bila upravnim enotam odvzeta z »Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o orožju« (»ZOro-1A«, 2004). Po »ZOro-1A« (2004) je tako (inšpekcijski) nadzor nad izvajanjem določb zakona opravljalo le še ministrstvo, pristojno za notranje zadeve, pri čemer je v prehodnih in končnih določbah določal, da ministrstvo in upravne enote nadaljujejo s svojim delom do imenovanja in inšpektorja, vendar najdlje dve leti od uveljavitve zakona.

»Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o orožju« (»ZOro-1B«, 2009) je dodal nov 8.a člen in s tem spremenil določbo o pristojnosti upravne enote, na način, kot ga poznamo danes. »ZOro-1B« (2009) je v drugem odstavku 8.a člena dodal še določbo, po kateri je za izdajo dovoljenj za promet z orožjem, za uvoz, izvoz, tranzit iz tretjih držav ali v tretje države in prenos tega orožja med državami članicami EU z namenom prometa ter za dejavnost strelišč, na prvi stopnji pristojno ministrstvo, pristojno za notranje zadeve. V 80. členu je »ZOro-1B« (2009) *ex novo* opredelil organe, pristojne za nadzor nad izvajanjem določb zakona, in sicer Inšpektorat Republike Slovenije za notranje zadeve, policijo in carino, glede na svoja pooblastila.

Ureditev, po kateri je bila upravna enota določena kot organ, ki izvaja nadzor na področju »ZOro-1« (2000), je bila torej že v veljavi. Na mestu je vprašanje, zakaj je zakonodajalec kasneje spremenil takšno ureditev. Odgovor na to vprašanje gre nemara iskat v tem, da takšna ureditev ni bila najbolj domiselna, zlasti glede na pooblastila, ki jih upravna enota (n)ima. Iz tega lahko tudi zaključimo, da je bil dejanski nadzor neučinkovit. Sedanja ureditev, po kateri nadzor nad izvajanjem zakona opravljajo Inšpektorat Republike Slovenije za notranje zadeve, policija in carina, je nedvomno primernejša, zlasti z vidika pooblastil, ki jih ti organi imajo.

Policija in Inšpektorat Republike Slovenije za notranje zadeve med svojimi delovnimi nalogami izvajata nadzor nad strelskimi društvi, prav tako pa tudi nadzirata javna zbiranja, v okviru katerih se uporablja orožje, kot na primer strelska tekmovanja, oziroma nadzirata uporabo orožja lovcev in lovskih organizacij. V primeru odkritja kršitev orožne zakonodaje imata potemtakem policija in Inšpektorat Republike Slovenije za notranje zadeve v zakonsko določenih pogojih, pravico in dolžnost upravni enoti predlagati uvedbo postopka za ugotavljanje nadaljnje upravičenosti do orožne listine in orožja pri posameznikih, pravnih osebah in podjetnikih, ki orožno listino in orožje že posedujejo. Poleg tega so pristojni prekrškovni organi zoper kršitelje dolžni uvesti ustrezne postopke o prekršku, kar narekuje heterogenost prekrškov in ne nazadnje načelo učinkovitosti.

Pristojnost za izvajanje nadzorstva nad izvrševanjem nekaterih ali vseh določb nekega predpisa je praviloma izrecno določena v predpisu, s katerim so določeni prekrški. Tako je tudi v »ZOro-1« (2000), po katerem je policija pristojna za izvajanje nadzora nad večino določb zakona (Rihtaršič, 2009). Ker je upravna enota po »ZOro-1« (2000) pristojna za izdajo orožnih listin in odločb v upravnem postopku, ki so povezane z uresničevanjem pravic in dolžnosti po tem zakonu, Rihtaršič (2009) meni, da bi bila upravna enota lahko prav tako pristojna za izvajanje nadzora in za vodenje postopkov o prekrških po ZOro-1. Da je danes vredno ponovno razmisliti o takšni opciji namreč priča tudi dejstvo, da je upravna enota z uveljavitvijo »Zakona o motornih vozilih« (»ZMV«, 2010) tudi sama postala prekrškovni organ, s tem pa pri njej zaposlene pooblaščne uradne osebe usposobljene za vodenje prekrškovnih postopkov.

3 PREKRŠKI V ZVEZI Z OROŽJEM IN POMEN NADZORA NAD IZVAJANJEM DOLOČB ZORO-1

Orožje že od nekdaj spremlja in privlači ljudi. Odnos človeka do orožja je zgodovinsko pogojen, pa tudi danes se uporabi orožja ni mogoče izogniti. Nekateri ga nosijo zaradi službene dolžnosti, drugi zaradi potreb varnosti, tretji ga posedujejo zaradi zbirateljstva, športa ali lova. Ne glede na posameznikov motiv za posest ali nošenje orožja pa trenutek, ko ga tudi zares dobi, pomeni prelomnico. Človekova odgovornost je toliko večja, kolikor zraste njegov vpliv na okolje. S trenutkom, ko dobi orožje, posameznikova odgovornost do drugih močno naraste, saj lahko z orožjem povzroči v okolici veliko več škode kot prej. Naenkrat postane odgovoren za vse možne posledice, ki jih lahko povzroči njegovo orožje, ob tem pa mora neprestano skrbeti, da orožje ne bo prišlo v roke nepoklicanim, zato mora paziti, kako in kje se z orožjem giblje, ne glede na to, ali orožje v skladu z zakonodajo nosi ali samo prenaša, in mora biti bolj kot prej pozoren na okolico. Torej, orožna listina (kakršna koli) ne pomeni samo privilegija, temveč tudi breme in odgovornost (Tomšič, 2009).

Pri obravnavi tako občutljivega področja, kot je orožje, za katero že iz narave stvari izhaja, da je nevarna stvar in pomeni neposredno nevarnost za življenje, zdravje in varnost ljudi ter javnega reda, ne smemo prezreti ugotovitve, da

predpisani pogoji za nabavo orožja pomenijo najpomembnejši element v celotni zakonodaji o orožju. Ti pogoji določajo, kdo lahko nabavi in registrira orožje. Dovoljenje za nabavo orožja posamezniku, ki bi ga utegnil v določenem trenutku zlorabiti, ima lahko tragične in nepopravljive posledice, zato je promet z orožjem omejen. Omejenost prometa z orožjem se med drugim kaže tako, da lahko pristojni organ izda dovoljenje za nabavo orožja ali drugo orožno listino le posamezniku, ki izpolnjuje vse z zakonom predpisane pogoje.

Da je orožje nevarna stvar, izhaja denimo tudi iz sodbe I Up 28/98 Vrhovnega sodišča Republike Slovenije (Vrhovno sodišče RS, 2001), v kateri je zapisano, da so razlogi za omejitev pravice do nabave in posesti orožja v naravi orožja in v tem, da je v pravni državi država tista, ki je dolžna zagotoviti varnost ljudi in storiti vse potrebno zoper kršitelje.

Vrhovno sodišče RS (2005) je šlo z argumentacijo v Sodbi I Up 964/2002 še dlje, pri čemer je zapisalo, da naj bi posest in nošenje orožja predstavljalo veliko in konkretno nevarnost za javni red in mir ter za varnost ljudi, če je v rokah posameznika, ki ni sposoben obvladati sebe in svojega ravnanja ali od katerega ni mogoče pričakovati, da bo ravnal v skladu z veljavnim pravnim redom. Po takšnih nedvoumnih stališčih Vrhovnega sodišča RS lahko sklenemo, da je določba prvega odstavka 1. člena veljavnega »ZOro-1« (2000), ki določa, da zakon ureja pravice in obveznosti posameznikov, pravnih oseb in samostojnih podjetnikov posameznikov v zvezi z orožjem, z namenom varovanja življenja, zdravja in varnosti ljudi ter javnega reda, popolnoma ustrezna.

Da veljavni orožni predpis upošteva in temelji tudi na evropskih pravnih predpisih, ki urejajo nadzor, nabavo in posest civilnega orožja, »ZOro-1« (2000) določa v drugem odstavku 1. člena z določbo, da zakon določa nabavo, posest, prenos in promet z orožjem med državami članicami EU v skladu z »Direktivo Sveta z dne 18. junija 1991 o nadzoru nabave in posedovanja orožja (91/477/EGS)« (1991) zadnjič spremenjeno z »Direktivo 2008/51/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. maja 2008 o spremembah Direktive Sveta 91/477/EGS o nadzoru nabave in posedovanja orožja« (2008; Muženič, 2018).

Prekrški pomenijo obliko kršitve družbene discipline oziroma družbene vrednote (npr. javnega reda). Po Tratarju (2009) prekrškovno pravo s pregonom prekrškov nedvomno prispeva tudi k občutku varnosti v družbi in posredno tudi k varovanju ustavnih vrednot oziroma človekovih pravic. Država z institucijo prekrškov zagotavlja varnost v družbi kot družbeno in politično vrednoto, hkrati pa notranji red in mir. Senčar (2011) pa poudarja, da je naloga prekrškovnih organov pri obravnavanju prekrškov usmerjena v obravnavanje in po potrebi sankcioniranje oseb, ki ne spoštujejo predpisov in s svojim protipravnim ravnanjem delajo prekrške. Temelj, da govorimo o prekrškovnih organih, je njihova nadzorstvena funkcija, ki je tem organom podeljena z materialnim predpisom, s katerim so urejena posamezna področja in so z njimi določeni prekrški. Prekrške na področju orožja »ZOro-1« (2000) določa v dvanajstem poglavju, z naslovom Kazenske določbe. Ravnanja, določena kot prekršek, so določena v členih 81, 81.a, 82 in 83 »ZOro-1« (2000) (npr.: z globo od 500 do 1.500 evrov se za prekršek kaznuje posameznik, ki nosi ali prenaša orožje brez orožne listine; na zahtevo policista ne pokaže orožne listine; poseduje orožje in strelivo brez ustrezne orožne

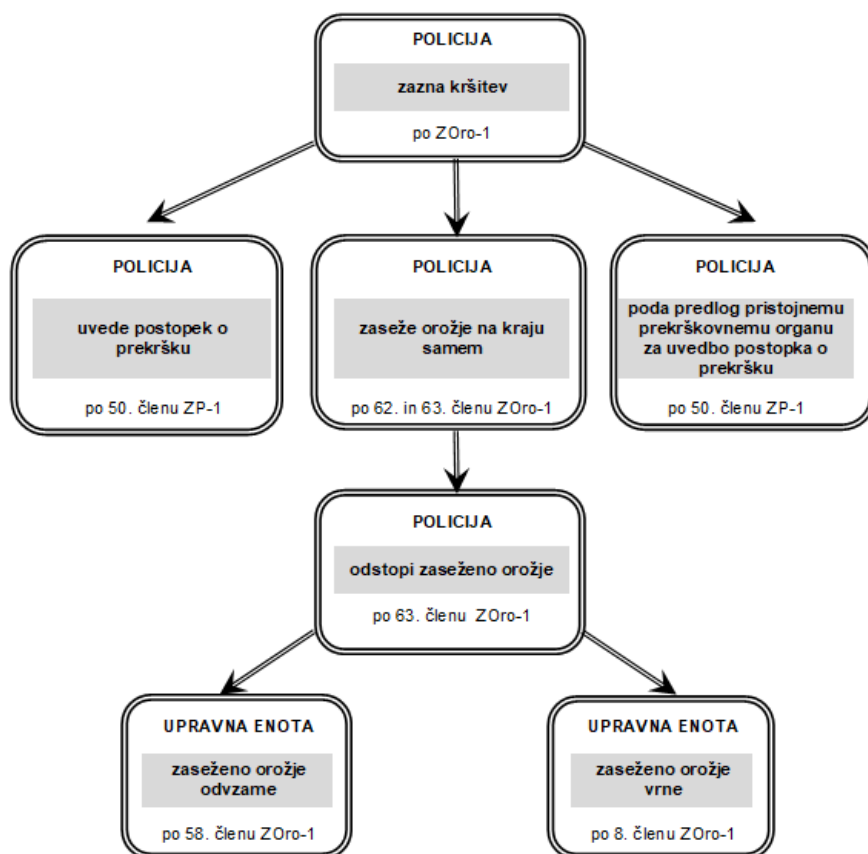
listine; nosi orožje v nasprotju s pravili nošenja orožja; ne upošteva prepovedi nošenja in prenašanja orožja; hrani orožje v nasprotju s pravili o hrambi orožja; zbira orožje ali strelivo, ki ga ni dovoljeno zbirati; odsvoji orožje ali strelivo osebi, ki nima dovoljenja za nabavo take vrste orožja; posoja orožje v nasprotju s pravili posojanja orožja; vnaša ali iznaša orožje v nasprotju z zakonom ipd.). Nedovoljenih ravnanj posameznikov, pravnih oseb, odgovornih oseb pravnih oseb in podjetnikov je 32 po 81. in 81.a členu, 35 po 82. členu in 32 po 83. členu.

Kot materialni predpis, ki ureja pravice in obveznosti na področju orožja, »ZOro-1« (2000) v 83.a členu predpisuje pristojnost za odločanje o prekrških, tj. določa, kateri prekrškovni organi so pristojni za pregon storilcev posameznih prekrškov na področju orožja. Iz citiranega člena tako izhaja, da so za odločanje o prekrških na področju orožja pristojni kar trije prekrškovni organi: Policija, Inšpektorat Republike Slovenije za notranje zadeve ter Carina. Pri tem velja poudariti, da se stvarna pristojnost prekrškovnih organov pri marsikaterem predpisanem prekršku podvaja. Tako sta npr. za odločanje o prekršku posameznika iz prvega odstavka 81. člena, ki vnaša orožje v nasprotju s 67. členom oziroma iznaša orožje v nasprotju z 69. členom ter na zahtevo ne predloži dokumentacije (71. člen), pristojna tako policija kot carina. Za odločanje o prekršku posameznika iz prvega odstavka 81. člena, ki na zahtevo organa, ki je pristojen za nadzorstvo, ne pokaže potrdila o izpolnjevanju predpisanih pogojev, pa sta pristojna policija in Inšpektorat Republike Slovenije za notranje zadeve. Vsi trije prekrškovni organi so stvarno pristojni za odločanje o prekršku pravne osebe iz tretjega odstavka 82. člena, če vnese ali iznese orožje na mejnem prehodu, ki ni naveden v dovoljenju, ali ne priglasijo orožja organu mejne kontrole. Prav tako so vsi trije prekrškovni organi pristojni za odločanje o prekršku podjetnika iz prvega odstavka 83. člena, ki opravlja uvoz, izvoz ali tranzit orožja preko državne meje brez dovoljenja ministrstva ter vnese ali iznese orožje na mejnem prehodu, ki ni naveden v dovoljenju, ali ne priglasijo orožja organu mejne kontrole.

»ZOro-1« (2000) v kazenskih določbah kot prekršek denimo določa ravnanje posameznika in podjetnika, ki na zahtevo policista ne pokaže orožne listine. Rihtaršič (2009) pri tem opozarja, da ZOro-1 torej bolj ali manj posredno predvideva, da policisti preverjajo, ali osebe, ki nosijo ali prenašajo orožje, razpolagajo z ustreznimi listinami in izpolnjujejo druge zakonske pogoje. Tudi glede več drugih prekrškov je praktično največja verjetnost, da bo ravnanje, ki pomeni prekršek, pri opravljanju svojih nalog zaznal ravno policist in ne inšpektor Inšpektorata za notranje zadeve ali pa carinik. Batis (2003) navaja, da policija ugotavlja nezakonito posest orožja oziroma drugo problematiko, povezano z orožjem, prek najrazličnejših dejavnosti oziroma različnih oblik dela. Policija to problematiko najpogosteje zazna neposredno pri svojem delovanju oziroma dejavnostih na terenu, z zbiranjem obvestil, kakor tudi prek prijav občanov policiji o tovrstnih pojavih. Nadaljnje najpogostejše okoliščine, v okviru katerih se policija sreča z orožjem oziroma s tem povezanimi kršitvami, so obravnave kršitev javnega reda in miru, kaznivih dejanj, nadzora potnikov in vozil na mejnih prehodih, pri samomorih, nadzoru cestnega prometa, pri poškodovanju in nezgodah z orožjem ter pri ostalih podobnih pojavih.

Policija ima po »ZOro-1« (2000) še nekatere druge pomembne pristojnosti. Velja izpostaviti zlasti določbi 62. in 63. člena »ZOro-1« (2000), po katerih sme policist pri opravljanju svojih delovnih dejavnosti, brez posebne predhodne odločbe upravne enote, na kraju samem zaseči prepovedano orožje, orožje, za katero oseba nima orožne listine, orožje, za katero obstaja sum, da je posameznik z njim storil prekršek zoper javni red in mir oziroma kaznivo dejanje, ter orožje, ki ga posameznik nosi ali prenaša na način, da krši določila »ZOro-1« (2000). Prav tako sme policist začasno zaseči orožje, strelivo in orožne listine, če obstaja sum, da posameznik ne izpolnjuje več pogoja zanesljivosti iz drugega odstavka 14. člena »ZOro-1« (2000), ali če posameznik orožje prenaša v nasprotju z določbo 24. člena »ZOro-1« (2000). Zaseženo orožje mora policija izročiti krajevno pristojni upravni enoti v nadaljnji postopek, v katerem slednja dokončno odloči o usodi zaseženega orožja. Po izvedenem ugotovitvenem postopku upravna enota orožje bodisi z odločbo odvzame bodisi sprejme sklep, da postopek ustavi in orožje vrne lastniku.

Slika 1:
Shematični
prikaz
obravnavе
zaznanih
kršitev določil
ZOro-1

Iz prikazane sheme lahko vidimo, da dejavnost nadzora na področju orožja zajema razmeroma kompleksne naloge in dejavnosti, ki jih izvajajo različni državni organi, in sicer vsak s svojega delovnega področja. Sinergija med

različnimi organi za izvedbo učinkovitega nadzora in sankcioniranja kršitev ter tako prispevati k občutku varnosti v družbi in k varovanju ustavnih vrednot in človekovih pravic je ključnega pomena. Upravna enota denimo že v fazi izdajanja orožnih listin aktivno sodeluje s policijo pri ugotavljanju zanesljivosti oziroma morebitnih zadržkov javnega reda pri vlagateljih zahtevkov za izdajo orožne listine. Batis (2003) poudarja pomen nalog in dejavnosti državnih organov, ki pomenijo nadzor nad posamezniki oziroma organizacijami, ki orožne listine in orožje sicer že imajo, vendar iz različnih razlogov do teh niso več upravičeni.

4 UREDITEV NADZORA IN SANKCIONIRANJA PREKRŠKOV V ZVEZI Z OROŽJEM V ITALIJI IN NA HRVAŠKEM

Že v uvodu prispevka smo navedli, da ima vsaka država svojo specifikko pri regulaciji civilnega orožja in določanju pogojev za njegovo nabavo, posest in nošenje. Navedeno prav tako velja za normativno ureditev izvajanja nadzora in nato morebitnega sankcioniranja zaznanih kršitev orožne zakonodaje. Vzemimo kot primerjalna modela v obzir severno sosedo Republiko Italijo in južno sosedo Republiko Hrvaško.

4.1 Prikaz ureditve v Republiki Italiji

Italijanska normativna ureditev orožja se po Violanteju (1996) uvršča v vmesni položaj med liberalističnim in protekcionističnim modelom. Temelji na sistemu kontrole orožja, ki se izvaja na podlagi kompleksne normativne ureditve, ki ureja proizvodnjo, prodajo, prenos in posest orožja. Področje normativne ureditve orožja v Italiji tvori cela vrsta različnih pravnih aktov: zakoni (ita. *legge*), zakonske uredbe (ita. *decreto legislativo*), uredbe z zakonsko močjo (ita. *decreto-legge*), pravilniki (ita. *regolamento*), ministrske uredbe (ita. *decreto ministeriale*). Bellagamba in Vigna (2008) ugotavljata, da je prišlo na področju normativne ureditve orožja do stratifikacije med seboj slabo koordiniranih pravnih predpisov oziroma pravnih rešitev. Pravno ureditev orožja, tako z upravnega kot s kazenskega področja, urejajo številni različni pravni predpisi, ki bi morali biti zaradi preprostejše in razumljivejše ureditve te občutljive materije kodificirani v enotnem pravnem aktu. V tem smislu se torej pojavlja resna potreba po uskladitvi dispozicij, ki jih je z interpretativnega vidika težko koordinirati med seboj.

V pravni ureditvi Republike Italije torej ni enotnega orožnega predpisa (zakona), ki bi celovito urejal pravice in obveznosti posameznikov v zvezi s posedovanjem orožja. Področje orožja je tako urejeno, ali bolje rečeno neurejeno, v več različnih pravnih aktih. Celotna ureditev je zato razmeroma nepregledna in tudi pri samih izvrševalcih izvršilnih (policijskih) upravnih funkcij (ita. *Polizia amministrativa*) pogosto težko razumljiva (Muženič, 2018). Množici raznovrstnih pravnih aktov navkljub predstavljata temeljna pravna akta, ki v Republiki Italiji urejata pravice, obveznosti in pristojnosti na področju orožja, in sicer Enotno besedilo zakonov javne varnosti (*Testo Unico delle Leggi di Pubblica Sicurezza* 1931), ki je bilo v italijanski pravni red 6. novembra 1926 sprejeto s kraljevim dekretom

(*Reggio decreto* – R. D.) številka 1846, odobreno pa 18. junija 1931 s kraljevim dekretom številka 773, ter Pravilnik za izvedbo Enotnega besedila zakonov javne varnosti številka 773 z dne 18. junija 1931 (*Regolamento per l'esecuzione del Testo Unico 18 giugno 1931, n. 773, delle Leggi di Pubblica Sicurezza, 1940*), ki je bil 6. maja 1940 sprejet s kraljevim dekretom številka 635. Oba pravna akta sta še vedno v veljavi, čeprav je od njunega sprejema minilo že več kot pol stoletja in sta bila sprejeta v popolnoma drugačnih politično-kulturno-socialnih okoliščinah od današnjih. Oba predpisa sta bila do današnjih dni seveda deležna večkratnih sprememb in popravkov (Amaolo, 2013). Kot pomembnejši zakon na področju nadzora nad orožjem je treba omeniti vsaj še Zakon številka 110/1975 (*Norme integrative della disciplina vigente per il controllo delle armi, delle munizioni e degli esplosivi, 1975* v Muženič, 2018).

Po Morijevem (2012) mnenju ima italijansko orožno pravo veliko anomalijo, ki se kaže zlasti v tem, da ga večina raziskovalcev oziroma področna literatura neredko obravnava kot vejo kazenskega prava, namesto da bi ga uvrščali v sfero upravnega prava, kamor dejansko sodi. Razlog, čemu prihaja do tovrstnega napačnega umeščanja orožnega prava, je najbrž treba iskati v tem, da so kršitve na področju orožja, za razliko od slovenske ureditve, predpisane v kazenskem zakoniku (*»Codice Penale«*, 2019). Italijansko kazensko pravo kazniva dejanja (*ita. reati*) deli na hujše oblike (*ita. delitti*) in na manj hujše oblike kaznivih dejanj (*ita. contravvenzioni*). V slednjo kategorijo kaznivih dejanj je italijanski zakonodajalec tako uvrstil kršitve v zvezi z orožjem. V kazenskem zakoniku so kršitve v zvezi z orožjem predpisane v prvem poglavju (*Titolo I*) tretjega dela (*Libro III – Delle contravvenzioni in particolare*), z naslovom Kazniva dejanja zoper policijsko dolžnost (*Delle contravvenzioni di polizia*), v členih od 695 do 704 (*»Codice Penale«*, 2019). Obravnava in sankcioniranje kršitev v zvezi z orožjem oziroma nadzor nad izvajanjem predpisanih kršitev v zvezi z orožjem v Republiki Italiji tako sodi v ingerenco rednih sodišč. V primerjavi s slovensko ureditvijo je tako opazna očitna normativna razlika, bodisi kar se tiče same normativne strogosti določanja kršitev v zvezi z orožjem kot kazniva dejanja bodisi v pristojnosti organov, ki te kršitve obravnavajo oziroma nadzorujejo. V primeru Republike Italije torej ni mogoče govoriti o upravnih organih ali o kakršni koli drugi obliki prekrškovnih organov, ki bi bili pristojni obravnavati kršitve v zvezi z orožjem, saj je to, kot smo videli, v izključni domeni sodišč.

4.2 Prikaz ureditve v Republiki Hrvaški

Po italijanski pravni ureditvi orožja v nadaljevanju predstavljamo še drugi primerjalni model, to je normativnopravna ureditev orožja v Republiki Hrvaški, ki je tako kot v Republiki Sloveniji v razmerju do Republike Italije urejena neprimerljivo bolj razumljivo, pregledno in enotno. Področje civilnega orožja je danes v Republiki Hrvaški urejeno v dveh zakonih, v povsem novem *»Zakonu o nabavi i posjedovanju oružja građana«* (2018), ki že vsebuje Direktivo (EU) 2017/853 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. maja 2017 o spremembi Direktive Sveta 91/477/EGS o nadzoru nabave in posedovanja orožja (2017), ter v *»Zakonu o eksplozivnim tvarima te proizvodnji i prometu oružja«* (2017).

Upravni nadzor nad uporabo obeh zakonov izvaja Ministrstvo za notranje zadeve Republike Hrvaške (RH). Upravne postopke v zvezi z orožjem Ministrstvo za notranje zadeve RH vodi v okviru Oddelka za orožje, ta je organiziran znotraj Službe za upravne zadeve, ki je umeščena znotraj Sektorja za upravne zadeve, tujce in državljanstva, slednji pa je organizacijsko urejen znotraj Uprave za upravne in inšpekcijske zadeve. Za izvajanje inšpekcijskega nadzora nad proizvodnjo in prometom eksplozivnih snovi in orožja pa so zadolžene pooblaščenice uradne osebe Ministrstva za notranje zadeve.

Na enak način, kot je to urejeno v »ZOro-1« (2000), tudi hrvaška zakona vsebujeta poglavji, v katerih so predpisane kazenske določbe v primeru kršitev določb iz obeh zakonov. Na drugačen način pa je v Republiki Hrvaški urejeno vodenje postopka o prekršku in sankcioniranje prekrškov v zvezi z orožjem. Prekrškovne postopke namreč tudi v Republiki Hrvaški vodijo določeni državni organi, med katerimi pa ni policije. Gospočić in Klapšić (2015) navajata, da gre za vodenje prekrškovnega postopka po uradni dolžnosti tudi tedaj, ko policija predlaga oziroma vloži prekrškovno prijavo oziroma obvestilo o storjenem prekršku organu državne uprave, ki je pristojno za vodenje prekrškovnega postopka. Tovrstna obvestila oziroma prijave policije o storjenem prekršku, ki imajo sicer značaj obtožnega predloga, formalno to niso, kajti policija običajno ni pooblaščenica za izvajanje nadzora nad zakonom, v katerem je predpisan prekršek, ki je sicer zaznan med opravljanjem rednih opravil policije. Navedeno velja tudi za zakona, ki v Republiki Hrvaški predpisujeta prekrške v zvezi z orožjem. Ker hrvaška policija po orožni zakonodaji ni določena kot prekrškovni organ, lahko zaključimo, da v primeru zaznave prekrška, policija o tem sestavi obtožni predlog, ki ga posreduje stvarno in krajevno pristojnemu sodišču za prekrške, ki nato v prekrškovnem postopku obravnava storilca prekrška v zvezi z orožjem.

5 PRIMERI SODNE PRAKSE PRI PREKRŠKIH S PODROČJA OROŽJA

Okrajno sodišče v Kopru (2016) je v zadevi št. PR 26/2016 obravnavalo obdolžilni predlog Policijske postaje Koper zaradi prekrška po 5. točki prvega odstavka 81. člena »ZOro-1« (2000). Sodišče je obdolženca spoznalo za odgovornega, da je v dolini hudourniškega potoka športno orožje, polavtomatsko pištolo, nosil in uporabljal izven strelišča, ko je streljal v samotnem delu zatrepja doline, in sicer na suhem delu hudournika v namišljene tarče, po končanem treningu pa pištolo s praznim okvirjem spravil v zaprto embalažo (PVC kovček) in v nahrbtnik, pri čemer je športno orožje nosil in uporabljal izven strelišča, s čimer je kršil določilo 5. točke prvega odstavka 81. člena »ZOro-1« (2000). Sodišče je še odločilo, da se obdolžencu polavtomatska pištola, ki mu je bila začasno zasežena (s strani policije po 62. oziroma 63. členu »ZOro-1« (2000), op. M. M.), ne odvzame, saj obdolženi poseduje veljavni orožni list, orožje pa je prenašal v nahrbtniku in ni povzročil občutka ogroženosti drugih.

V zadevi št. PR 36/2017 (Okrajno sodišče v Kopru, 2018) je Okrajno sodišče v Kopru obravnavalo obdolžilni predlog Policijske postaje Koper zaradi prekrškov po prvem odstavku 6. člena »Zakona o varstvu javnega reda in miru« (2006) ter 2. točki prvega odstavka 81. člena »ZOro-1« (2000). Sodišče je razsodilo, da se

obdolžilni predlog Policijske postaje Koper zoper obdolženega zaradi očitanih prekrškov po tretjem odstavku 106. člena v zvezi s 5. alinejo četrtega odstavka 106. člena »Zakona o prekrških« (ZP-1, 2003) zavrne. Obdolženi naj bi očitana prekrška storil s tem, da je pred stanovanjsko hišo v sporu zaradi parkiranja vozil s police v svojem osebnem avtomobilu potegnil revolver, v črnem usnjenem toku in brez nabojev, ko se je ustrašil, da ga bo druga oseba napadla.

Orožje je pomolil skozi okno, ga s cevjo usmeril proti drugi osebi in ji dejal, da jih je treba vse pobiti, s čimer je pri drugi osebi zbudil občutek ogroženosti in strahu. Za revolver je posedoval veljavni orožni list za varnostno orožje, ki pa ga ni imel pri sebi. Ker je bil zaradi istega historičnega dogodka zoper obdolženega podana kazenska ovadba na Okrožno državno tožilstvo, zaradi kaznivega dejanja grožnje po drugem odstavku 135. člena »Kazenskega zakonika« (»KZ-1«, 2008), je bil s sklepom predmetni postopek o prekršku prekinjen.

Po opravljenih poizvedbah je sodišče prejelo obvestilo Okrožnega davnega tožilstva v Kopru, da je bila kazenska ovadba zoper osumljenega, zaradi kaznivega dejanja grožnje po drugem odstavku 135. člena »KZ-1« (2008) zavržena, ker je bil v postopku poravnavanja sklenjen in izpolnjen sporazum med oškodovanci in osumljenim. Kaznivo dejanje grožnje po drugem odstavku 135. člena »KZ-1« (2008) je storjeno, kadar je kaznivo dejanje grožnje po prvem odstavku 135. člena »KZ-1« (2008) storjeno (poleg drugih opisanih načinov) z orožjem, zaradi česar je tudi posest orožja v danem primeru kvalifikatorni znak očitane kaznivega dejanja ter je sodišče ocenilo, da je v danem primeru utemeljeno predmetni obdolžilni predlog zavrniti v celoti. Po določbi prvega odstavka 11.a člena »ZP-1« (2003) zoper storilca, ki je bil v kazenskem postopku pravnomočno spoznan za krivega kaznivega dejanja, ki ima tudi znake prekrška, ali je bila zaradi takega dejanja kazenska ovadba zoper njega zavržena na podlagi postopka poravnavanja ali odloženega preгона, se postopek o prekršku ne vodi in se mu tudi ne izrekajo sankcije za prekrške. Sodišče je tako v skladu s prvim odstavkom 11.a člena »ZP-1« (2003) vloženi obdolžilni predlog po tretjem odstavku 106. člena v zvezi s 5. alinejo četrtega odstavka 106. člena »ZP-1« (2003) zavrnilo. Ker je bil obdolžilni predlog zavrnjen, je sodišče razsodilo še, da se zaseženi revolver, na podlagi prvega odstavka 137. člena »ZP-1« (2003), vrne obdolžencu, tj. lastniku.

Okrajno sodišče v Postojni je v zadevi o prekršku št. ZSV 420043/2017 (Okrajno sodišče v Postojni, 2018), obravnavalo zahteve za sodno varstvo, ki sta jih vložili pravna oseba in njena odgovorna oseba zoper odločbo o prekršku Inšpektorata Republike Slovenije za notranje zadeve, zaradi prekrškov po 24. točki in 12. točki prvega odstavka 82. člena »ZOro-1« (2000). Z izpodbijano odločbo sta bili kršiteljici pravna oseba (strelsko športno društvo, op. M. M.) in njena odgovorna oseba spoznani za odgovorni za dva prekrška po 24. točki prvega odstavka 82. člena »ZOro-1« (2000) in za prekršek po 12. točki prvega odstavka 82. člena »ZOro-1« (2000), zaradi česar jima je bila izrečena enotna globa, pravni osebi 9.000 evrov, odgovorni osebi pa 1.500 evrov. Zahtevo za sodno varstvo je sodišče kot neutemeljeno zavrnilo in izpodbijano odločbo o prekršku potrdilo.

Zahtevo za sodno varstvo je sodišče zavrnilo z obrazložitvijo, da »ZOro-1« (2000) v 56. členu določa, da streljanje na strelišču lahko izvaja posameznik, ki ima orožni list ali dovoljenje za posest orožja. Posameznik, ki ne izpolnjuje

pogojev iz prvega odstavka 56. člena »ZOro-1« (2000), lahko izvaja streljanje le pod nadzorom upravljavca strelišča ali pooblaščenega delavca strelišča. Minister, pristojen za notranje zadeve, predpiše podrobnejše predpise o redu na strelišču in drugih pogojih streljanja. Na podlagi navedenega zakonskega določila je minister za notranje zadeve izdal »Pravilnik o tehničnih pogojih varovanja prostorov, kjer se nahaja orožje, redu na strelišču in pogojih za izvajanje streljanja« (2001).

V 9. členu navedenega pravilnika so našteje dolžnosti upravljavca strelišča in vodje streljanja, kjer je predpisano, da sta upravljavec strelišča in vodja streljanja dolžna izvajati varnostne ukrepe tako, da morajo biti obiskovalci ob prihodu na strelišče seznanjeni z redom na strelišču in varnostnimi ukrepi, da mora biti preverjena veljavnost orožnih listin, brezhibnost delovanja orožja in primernost streliva, da mora vodja streljanja preprečiti strelcem izvedbo streljanja brez uporabe zaščitnih sredstev in zagotoviti varnost na strelišču (»Pravilnik o tehničnih pogojih varovanja prostorov, kjer se nahaja orožje, redu na strelišču in pogojih za izvajanje streljanja«, 2001).

Dolžnost strelcev pa je seznaniti se z varnostnimi ukrepi, pokazati orožne listine in orožje, ravnati se po navodilih vodje streljanja, pokazati orožne listine in orožje, seznaniti se s potekom in izvedbo streljanja, s svojim ravnanjem zagotoviti varnost na strelišču. Prekrškovni organ je opravil inšpekcijski nadzor na strelišču, kjer je potekalo Odprto tekmovanje v streljanju. Strelišče upravlja kršiteljica pravna oseba oziroma njena odgovorna oseba na poligonu pri naselju Petrinje (Okrajno sodišče v Postojni, 2018).

Ob inšpekcijskem pregledu je bila prisotna odgovorna oseba in o inšpekcijskem nadzoru je bil sestavljen zapisnik, z vsebino katerega je bila seznanjena odgovorna oseba in je vsebino zapisnika tudi podpisala. Zapisnik, ki je sestavljen v skladu z določili Zakona o splošnem upravnem postopku, je javna listina, za javno listino pa velja zakonska domneva, da je njena vsebina resnična. Upošteva je navedbe v zgoraj omenjenem zapisniku se izkaže za resnično, da je kritičnega dne ob inšpekcijskem nadzoru, na strelišču pri Petrinjah, potekalo strelsko tekmovanje v streljanju z malokalibrsko puško in lokom v organizaciji kršiteljice pravne osebe. Pri tem pa strelišče ni bilo pravilno označeno. Prostor, kjer se je izvajalo streljanje, je bil označen oziroma ograjen z opozorilnim trakom rdeče-bele barve, ki se je začel za strelno linijo na desni strani in je potekal okrog do leve strani, kjer se je nehal 5 metrov pred strelno linijo. Na dovozni cesti je bil preko ceste nameščen napis »PREHOD PREPOVEDAN«, na desni strani in na koncu strelišča ni bilo niti ene opozorilne table, na levi strani strelišča pa je bil na dveh tablah napis »POZOR STRELIŠČE«, čeprav zgoraj navedeni pravilnik določa, da mora biti odprto strelišče zavarovano z ograjo ali opozorilnimi trakovi, na vidnih mestih pa morajo biti postavljene opozorilne table z napisom »POZOR STRELIŠČE – PREHOD PREPOVEDAN« (Okrajno sodišče v Postojni, 2018).

V zahtevi za sodno varstvo se kršitelj sicer sklicuje na burjo, češ da je le-ta pretrgala trak, vendar pa sodišče temu ne more slediti, kajti v zapisniku se kršitelj na to dejstvo ni skliceval. Napisov ob strelišču pa ni poškodovala burja, ampak so bili v neskladju z določili pravilnika (s temi dejanji so bila kršena določila tretjega odstavka 50. člena, v povezavi z določili 54. člena »ZOro-1« (2000) in 8. člena »Pravilnika o tehničnih pogojih varovanja prostorov, kjer se nahaja orožje, redu

na strelišču in pogojih za izvajanje streljanja« (2001) ter tako storjen prekršek po 24. točki prvega odstavka 82. člena »ZORO-1« (2000), op. M. M.).

Vsebina drugega prekrška, ki se kršiteljema očita, je, da odgovorna oseba pred streljanjem ni preverila veljavnosti orožnih listin, brezhibnosti delovanja orožja in primernosti streliva ter da sta dva strelca izvajala streljanje, pri tem pa nista uporabljala zaščitnih sredstev za vid in sluh. V zvezi s tem prekrškom se kršitelj odgovorna oseba izgovarja na to, da sta omenjena strelca člana društva, da se osebno poznajo, zaradi česar kontrola izpolnjevanja pogojev za streljanje ni potrebna. Nadaljnji izgovor glede rabe zaščitnih sredstev je bil, da pravilnik zaščitna sredstva enači z alkoholom in mamili in da to ni bil namen zakonodajalca ter da Ministrstvo za notranje zadeve nima pooblastila za nalaganje novih obveznosti državljanom (Okrajno sodišče v Postojni, 2018).

V zvezi s to navedbo sodišče ugotavlja, da je v 56. členu »ZORO-1« (2000) zakonodajalec dal ministru za notranje zadeve pristojnost, da predpiše podrobnejše predpise o redu na strelišču in drugih pogojih streljanja, zato kršitelja z zatrjevanjem, da te določbe pravilnika niso skladne z »Ustavo Republike Slovenije« (1991), ne moreta uspeti, saj dokler pravilnik velja, ga je treba spoštovati (s temi dejanji so bila kršena določila tretjega odstavka 50. člena, v povezavi z določili 56. člena »ZORO-1« (2000) in 9. člena »Pravilnika o tehničnih pogojih varovanja prostorov, kjer se nahaja orožje, redu na strelišču in pogojih za izvajanje streljanja« (2001) ter tako storjen prekršek po 24. točki prvega odstavka 82. člena »ZORO-1« (2000), op. M. M.).

Predmet tretjega prekrška je ravnanje v nasprotju z določbami četrtega odstavka 44. člena (posojanje orožja, op. M. M.) »ZORO-1« (2000), ki določa, da strelske organizacije lahko zaupajo orožje v uporabo le svojim članom za čas, dokler trajajo strelske vaje ali tekmovanje na strelišču. Za prenos orožja na strelišče oziroma z enega na drugo strelišče izda strelska organizacija svojemu članu, ki ima katero koli veljavno orožno listino, posebno potrdilo za prenos orožja. Ob ogledu strelskega tekmovanja je inšpektor ugotovil, da sta dva strelca streljala z orožjem, ki je osebna last odgovorne osebe pravne osebe, pri čemer ima en stelec orožno listino za drugo orožje, medtem ko drugi stelec svojega orožja nima, prav tako nima niti orožne listine, torej je odgovorna oseba pravne osebe posodila orožje in dala na razpolago strelivo osebi, ki nima orožne listine. Prvi stelec tudi ni član pravne osebe – društva. V zahtevi za sodno varstvo kršitelja pišeta, da je drugi stelec član civilne iniciative in je kot tak več kot usposobljen za uporabo strelnega orožja. Kršitelja nista navedla, katere civilne iniciative je član drugi stelec in niti, na podlagi česa sta prepričana, da je več kot usposobljen za uporabo strelnega orožja.

Zakon določa (»ZORO-1«, 2000), da mora imeti oseba orožno listino, če želi imeti v posesti orožje in se udeleževati strelskih tekmovanj, pa čeprav je oseba članica civilne iniciative. Odgovorni osebi pravne osebe se očita tudi, da ni imel potrdila oziroma pooblastila za prenos orožja, ki je v lasti društva. V zahtevi za sodno varstvo piše, da nastopa kot zakoniti zastopnik društva, zaradi česar on potrdila oziroma pooblastila ne potrebuje.

Tukaj je treba poudariti, da funkcija predsednika društva ne pomeni, da je predsednik zadolžen za hrambo in nošenje orožja, ampak bi kateri koli član društva za prenos orožja moral imeti potrdilo, ki ga izda lastnik orožja, overi pa ga upravná enota pristojna po prebivališču osebe, na katero se potrdilo glasi (s

temi dejanji so bila kršena določila četrtega odstavka 44. člena »ZOro-1« (2000) ter tako storjen prekršek po 12. točki prvega odstavka 82. člena »ZOro-1« (2000), op. M. M.). Sodišče je tako ugotovilo, da je prekrškovni organ postopek vodil pravilno in zakonito in je pred izdajo odločbe ustrezno raziskal dejansko stanje, ki je opisano v zapisniku in dokumentirano na fotografijah, ki so priložene, zato je sodišče ocenilo, da izvajanje predlaganih dokazov ni potrebno.

6 SKLEPNA RAZPRAVA IN PREDLOGI ZA PRIHODNJO UREDITEV

Ugotovili smo, da je orožje po svoji naravi nevarna stvar, zaradi česar je dostop do orožja posameznikom kot tudi gospodarskim družbam, podjetnikom in drugim pravnim osebam omejen. Regulacija civilnega orožja in pravica posameznikov, gospodarskih družb, podjetnikov in drugih pravnih oseb, da se oborožujejo, ima v vsaki državi svoje specifične lastnosti. Kljub temu so po mnenju Poličnika (1998) tendence po unifikaciji orožnega prava popolnoma upravičene. Božnik (2000) in Strmecki (2006) soglašata, da veljavni slovenski »ZOro-1« (2000) sledi varnostnim zahtevam, predpisom in standardom EU.

Kot smo videli, je namen »ZOro-1« (2000) v tem, da ureja pravice in obveznosti posameznikov, pravnih oseb in samostojnih podjetnikov posameznikov v zvezi z orožjem, z namenom varovanja življenja, zdravja in varnosti ljudi ter javnega reda.

Organ, ki na prvi stopnji upravnega odločanja s področja, ki ga ureja »ZOro-1« (2000), opravlja upravna dejanja, je krajevno pristojna upravna enota. Natančna zakonska dikcija 8.a člena z naslovom Pristojnost določa, da orožne listine in odločbe v upravnem postopku, ki so povezane z uresničevanjem pravic in dolžnosti po »ZOro-1« (2000), izdaja upravna enota, na območju katere ima oseba stalno prebivališče ali sedež. Isti člen v nadaljevanju določa, da dovoljenja za promet z orožjem, za uvoz, izvoz, tranzit iz tretjih držav ali v tretje države in prenos tega orožja med državami članicami EU z namenom prometa ter za dejavnost strelišč izdaja na prvi stopnji ministrstvo, pristojno za notranje zadeve.

V postopkih zaradi prekrškov odločajo sodišča in prekrškovni organi. Slednji v primerih, ko hitri postopek ni dovoljen, sprožijo uvedbo rednega sodnega postopka z vložitvijo obdolžilnega predloga pri pristojnem okrajnem sodišču (Rihtaršič, 2009). Po »ZOro-1« (2000), in sicer v 80. členu, je izrecno določeno, da nadzor nad izvajanjem »ZOro-1« (2000) opravlja Inšpektorat Republike Slovenije za notranje zadeve, pri čemer je določeno, da se inšpekcijski nadzor opravlja pri pravnih osebah in podjetnikih, ki posedujejo orožje, se ukvarjajo s prometom orožja ali dejavnostjo strelišča. Iz »ZOro-1« (2000) tako izrecno ne izhaja določba, kateri organ je zadolžen za izvajanje nadzora nad fizičnimi osebami. Rihtaršič (2009) pri tem razmišlja, ali mora biti takšno nadzorstvo v predpisu izrecno določeno, ali pa ga lahko ob pomanjkanju izrecnih določb izvajamo tudi iz drugih določb istega predpisa, v katerih so določene druge naloge in pristojnosti nekega državnega organa, ali celo iz predpisa, ki ureja delovanje in organizacijo tega organa. Na podlagi takšne argumentacije, izhajajoče iz 83.a člena »ZOro-1« (2000), lahko torej ugotovimo oziroma lahko zavzamemo stališče, da poleg Inšpektorata Republike Slovenije za notranje zadeve, nadzor nad izvrševanjem posameznih določb

»ZOro-1« (2000) izvajata tudi policija in carina. Kot smo ugotovili, so ti organi tudi pristojni prekrškovni organi v postopkih o prekrških po »ZOro-1« (2000) v zvezi z orožjem. Vsak prekrškovni organ izvaja nadzor le nad izvrševanjem posameznih določb zakona, kar je v samem »ZOro-1« (2000) izrecno določeno.

Zakonodajalec se torej ni odločil za rešitev, po kateri bi tudi upravne enote, tj. organi, ki v upravnem postopku izdajajo orožne listine in odločbe, ki so povezane z uresničevanjem pravic in dolžnosti po »ZOro-1« (2000), opravljali nadzor in vodili morebitne postopke o prekrških. Glede na to, da so upravne enote po »ZOro-1« (2000) pristojni organ za izdajo orožnih listin in odločb v upravnem postopku, imajo tudi najboljši pregled nad izdanimi orožnimi listinami in odločbami, izdanimi na podlagi »ZOro-1« (2000). Pričakovati je torej, da bodo ravno pooblaščené uradne osebe na upravnih enotah zaznale morebitne kršitve, ki izhajajo iz izdanih orožnih listin in odločb, ki so povezane z uresničevanjem pravic in dolžnosti po »ZOro-1« (2000). Ravno zaradi tega bi bilo vendarle smiselno razmisliti o tem, ali upravnim enotam podeliti pristojnost za izvajanje nadzorstva nad posameznimi določbami »ZOro-1« (2000) in za odločanje o posameznih prekrških, ki so kot taki določeni z »ZOro-1« (2000). Upravne enote bi lahko bile pristojni prekrškovni organ zlasti za določene prekrške iz tretjega odstavka 81. člena, tretjega in četrtega odstavka 82. člena ter tretjega in petega odstavka 83. člena »ZOro-1« (2000). Takšna ureditev se kot povsem smiselna kaže tudi z vidika načela ekonomičnosti, hitrosti oziroma učinkovitosti vodenja postopka.

Pomenljiva je namreč ugotovitev, da je tukaj predlagana rešitev, po kateri bi pristojni organ za odločanje v upravnem postopku glede uresničevanja pravic in dolžnosti na področju orožja, tj. upravna enota, lahko bil prav tako pristojni organ za izvajanje nadzora in za vodenje postopka o prekršku na področju »ZOro-1« (2000), že bila v veljavi.

Takšna rešitev je bila namreč v veljavi ob sprejetju prve različice »ZOro-1« (2000). Takšna rešitev je ostala v veljavi do prve spremembe, se pravi do sprejema novele »ZOro-1A« (2004). »ZOro-1« (2000) je v prvem odstavku takrat veljavnega 80. člena določal, da nadzorstvo nad izvajanjem določil tega zakona opravlja ministrstvo, pristojno za notranje zadeve, in pristojni organ, tehnična sredstva in naprave pa nadzorujejo pristojne inšpekcijske službe. V drugem odstavku pa je določal, da imata pri izvrševanju nadzora ministrstvo, pristojno za notranje zadeve, in pristojni organ pravico, da pri pravnih osebah in podjetniku posamezniku, ki poseduje orožje, se ukvarja s prometom orožja ali dejavnostjo strelišča, pregledata skladišče orožja in streliva ter druge kraje, kjer je shranjeno orožje in strelivo, izvedeta pregled predpisanih evidenc in ostalo dokumentacijo, ki se nanaša na orožje in strelivo, na kupce orožja in streliva ter na osebe, ki jim je bilo orožje zaupano.

Po zdaj veljavni ureditvi je pristojni organ za izdajo orožnih listin in odločb v upravnem postopku, ki so povezani z uresničevanjem pravic in dolžnosti po »ZOro-1« (2000), tj. upravna enota, lahko le predlagatelj postopka o prekršku, v skladu z določbo prvega odstavka 50. člena »ZP-1« (2003). To pomeni, da če pooblaščená uradna oseba upravne enote med svojim delom ugotovi oziroma zazna okoliščine, ki kažejo na to, da je prišlo do kršitve določb »ZOro-1« (2000), pri stvarno pristojnih prekrškovnih organih iz 83.a člena »ZOro-1« (2000) vložijo pisni

predlog za začetek postopka o prekršku. Stvarno pristojni prekrškovni organi nato uvedejo oziroma izvedejo prekrškovni postopek v skladu s procesnimi določbami »ZP-1« (2003).

Pri vprašanju pristojnosti v zvezi z vodenjem postopka o prekršku Rihtaršič (2009) posebej poudarja, da imajo vse vrste postopkov o prekršku po ZP-1 naravo kaznovalnih postopkov, v katerih izvajajo država svojo represivno oblast nad posamezniki. Pristojnost nekega državnega organa za postopanje v takih postopkih je institut, ki ga ne bi smeli izvajati z logičnim sklepanjem iz posrednih določb zakonov, prav tako pa tudi ne iz splošnih načel zakonov, ki določajo prekrške, ali iz določb zakona, ki ureja organizacijo in delovanje nekega organa. Pristojnost prekrškovnega organa za vodenje postopka o prekršku mora biti določno opredeljena. To pa je naloga zakonodajalca.

UPORABLJENI VIRI

- Amaolo, A. (8. 11. 2013). Testo Unico di Pubblica Sicurezza: brevi riflessioni su alcuni profili. *Altalex.com*. Pridobljeno na <http://www.altalex.com/documents/news/2013/10/25/testo-unico-di-pubblica-sicurezza-brevi-riflessioni-su-alcuni-profil>
- Batis, R. (2003). Orožje v Republiki Sloveniji. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 54(4), 387–402.
- Bellagamba, G. in Vigna, P. L. (2008). *Armi, munizioni, esplosivi: Disciplina penale e amministrativa* (Settima edizione). Giuffrè editore.
- Božnik, D. (2000). Dobili nov Zakon o orožju. *Varnost*, 49(10), 9–12.
- Codice Penale. (2019). *Ipsa.it*. <http://www.ipsoa.it/codici/cp>
- DeGrazia, D. (2014). The case for moderate gun control. *Kennedy Institute of Ethics Journal*, 24(1), 1–25.
- Direktiva (EU) 2017/853 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. maja 2017 o spremembi Direktive Sveta 91/477/EGS o nadzoru nabave in posedovanja orožja. (2017). *Uradni list EU*, (137/17).
- Direktiva 2008/51/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. maja 2008 o spremembah Direktive Sveta 91/477/EGS o nadzoru nabave in posedovanja orožja. (2008). *Uradni list EU*, (179/08).
- Direktiva Sveta z dne 18. junija 1991 o nadzoru nabave in posedovanja orožja (91/477/EGS). (1991). *Uradni list Evropskih skupnosti*, (256/91).
- Gospočić, S. in Klapšić, M. (2015). Prekršajni postopek pred tijelima državne uprave. *Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu*, 22(2), 559–588.
- Jaklič, K. in Toplak, J. (2005). *Ustava Združenih držav Amerike*. Nova Obzorja.
- Kazenski zakonik (KZ-1). (2008, 2009, 2011, 2012, 2015, 2016, 2017, 2020). *Uradni list RS*, (55/08, 66/08, 39/09, 91/11, 50/12, 54/15, 6/16, 38/16, 27/17, 23/20, 91/20).
- Kocjančič, M. (2014). III. Konferenca o orožju 22. 5. 2014 – Kadetnica Maribor. Neobjavljeno delo.
- Krope, S. F. (2016). Predlog Direktive Evropskega parlamenta in Sveta o spremembah Direktive Sveta, 91/477/EGS, o nadzoru nabave in posedovanja orožja. *Lovec*, 99(3), 118–120.
- Mori, E. (2012). *Codice delle armi e degli esplosivi* (nona edizione). Casa Editrice La Tribuna.

- Muženič, M. (2018). *Pravna ureditev orožja v Republiki Sloveniji in primerjalnopravno v Republiki Italiji in Republiki Hrvaški* (Magistrsko delo). Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede.
- Norme integrative della disciplina vigente per il controllo delle armi, delle munizioni e degli esplosivi. (1975). *Gazzetta Ufficiale*, (105/1975).
- Okrajno sodišče v Kopru. (2016). Sodba PR 26/2016 z dne 4. 8. 2016.
- Okrajno sodišče v Kopru. (2018). Sodba PR 36/2017 z dne 11. 1. 2018.
- Okrajno sodišče v Postojni. (2018). Sodba ZSV 420043/2017 z dne 5. 7. 2018.
- Poličnik, V. (1998). Ob pripravi novega orožnega prava. *Pravna praksa*, 17(4), 29–30.
- Pravilnik o tehničnih pogojih varovanja prostorov, kjer se nahaja orožje, redu na strelišču in pogojih za izvajanje streljanja. (2001). *Uradni list RS*, (66/01).
- Regolamento per l'esecuzione del Testo Unico 18 giugno 1931, n. 773, delle Leggi di Pubblica Sicurezza. (1940). *Gazzetta Ufficiale*, (149/40).
- Republika Slovenija – E-uprava. (2018). *Predlog predpisa: Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o orožju*. <https://e-uprava.gov.si/drzava-in-druzba/e-demokracija/predlogi-predpisov/predlog-predpisa.html?id=10048>
- Rihtaršič, M. (2009). Je policija prekrškovni organ v postopkih o prekrških po Zakonu o orožju?. *Pravna praksa*, 28(6), 19–20.
- Senčar, A. (2011). Kaznovalna praksa policije za prekrške. V 6. dnevi prekrškovnega prava: Zbornik (str. 110–125). GV Založba.
- Strmečki, M. (2006). *Upravnopravne notranje zadeve (praktikum)*. Univerza v Ljubljani, Fakulteta za upravo.
- Testo unico delle Leggi di Pubblica Sicurezza. (1931). *Gazzetta Ufficiale RI*, (146/31).
- Tomšič, I. (2009). *Priročnik za tečaj o ravnanju z orožjem*. JBI d.o.o. Neobjavljeno delo.
- Tratar, B. (2009). Pomen pregona prekrškov za varnost v družbi. V T. Pavšič Mrevlje (ur.), *Varstvoslovje med teorijo in prakso: Zbornik prispevkov*. Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede. <http://www.fvv.uni-mb.si/dv2009/zbornik/>
- Ustava Republike Slovenije (URS). (1991, 1997, 2000, 2003, 2004, 2006, 2013, 2016). *Uradni list RS*, (33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121,140,143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ90,97,99 in 75/16 – UZ70a).
- Violante, L. (1996). *Dizionario delle istituzioni e dei diritti del cittadino*. Editori Riuniti.
- Vrhovno sodišče RS. (2001). Sodba I Up 28/98 z dne 7. 3. 2001.
- Vrhovno sodišče RS. (2005). Sodba I Up 964/2002 z dne 16. 2. 2005.
- Zakon o eksplozivnih tvarima te proizvodnji i prometu orožja. (2017). *Narodne novine RH*, (70/17).
- Zakon o motornih vozilih (ZMV). (2010, 2015, 2016). *Uradni list RS*, (106/10, 23/15, 68/16).
- Zakon o nabavi i posjedovanju orožja građana (2018). *Narodne novine RH*, (94/18).
- Zakon o orožju (Zoro-1). (2000, 2004, 2005, 2009). *Uradni list RS*, (61/00, 73/04, 23/05, 85/09).
- Zakon o prekrških (ZP-1). (2011, 2013, 2014, 2016, 2017). *Uradni list RS*, (29/11, 21/13, 111/13, 74/14-odl. US, 92/14-odl. US, 32/16, 15/17-odl. US).
- Zakon o ratifikaciji Evropske konvencije o nadzoru nad pridobitvijo in posestjo strelnega orožja posameznikov (MEKNSO). (2000). *Uradni list RS*, (35/00).

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o orožju (ZOro-1A). (2004). *Uradni list RS*, (73/04).

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o orožju (ZOro-1B). (2009). *Uradni list RS*, (85/09).

Zakon o varstvu javnega reda in miru (ZJRM-1). (2006). *Uradni list RS*, (70/06).

O avtorjih:

Martin Muženič, mag. varstvoslovja, svetovalec v Oddelku za upravne notranje zadeve Upravne enote Koper. E-pošta: martin.muzenic@gov.si

Dr. Bojan Tičar, redni profesor za področje pravo na Fakulteti za varnostne vede in Pravni fakulteti Univerze v Mariboru: E-pošta: bojan.ticar@fvv.uni-mb.si